



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imago Primi Saecvli Societatis Iesv

Bolland, Johannes

Antverpiae, 1640

Capvt Decimvm. De Exercitiis spiritualibus à S. Ignatio acceptis, & ingenti
eorum fructu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

fortasse plures, pro urbium & populi modo: de quibus, nisi de Olisiponensibus, nihil dum certi accepimus, nisi in plerisque multarum Provinciarum Collegiis operam Confessariorum imparem esse multitudi- ni confitentium. Belgæ quidem numeros illos non æquamus, quia vrbes pleraque non tam frequentes sunt incolis, quos assidua iam tot an- nis bella haud parum carpserunt: Antuerpiæ tamen in æde nostrâ ad sa- cram Synaxim accedunt vno eiusmodi die facilè sex septemve millia, nec pauciores Bruxellæ; plures vtrouique futuri, si maiorem templa ca- perent turbam.

Iam de fructuum vbertate ex hoc mysteriorum frequentatò vsu quid Communi-
onis ge-
neralis
fructus. opus est verbis? potèstne fecundus ager sæpè purgari, & sementis ni- hilominùs lolio & tribulis obrui? potèstne sæpè aut riuorum scatebris aut tempestiuus imbribus rigari, & non ridere lætissimâ messe? potèstne culta vitis solaribus radiis frequenter foueri, nec racemis exuberare? Vt enim vulgares fructus omittam, pecuniarum & famæ magnas restitu- tiones, sopita dissidia iam ad ferrum & mutuas cædes spectantia, con- cubinas amandatas, & id genus alia infinita; quoties casti adolescentes hoc præsidio armati, palliis etiam relictis in impudicarum mulierum manibus, veluti alteri Iosephi, blandam hostem fugiendo vicere? quo- ties puellæ ferrum maluerunt iugulo excipere, quàm aurum flagitij pre- tium? Quid, quòd nonnemo ex lasciuis istis pudicitia insidiatoribus Ann. 1609. puellæ à se diu multumque frustra ad facinus sollicitatæ, cum rogasset vbinam confiteretur, illaque respondisset, Vni è Societatis Patribus, tum is desperato sceleris successu, subiecerit: Numquam tibi molestus fuif- sem, si id antè sciuifsem; nec enim ignorassem frustra me verba perdere. Quoties alij operosissimè virginibus persuadere conati sunt, ne nostris toties confiterentur, eo tantum animo, vt libidinum suarum repagu- lum amouerent? Sed quid ego eximios fructus studiosius colligam, cum nullus sit maior ipso cælestium mysteriorum vsu? Quid enim aliud est crebra confessio, quàm assidua sui cum peccati malaque consuetudinis exsecratione correctio? quid aliud Eucharistia, quàm vinum germinans virgines? quàm germen vitæ in lætissimam succrescens æternitatem? quàm purissimi amoris exæstuans flamma, nouo semper nouoque sese alens pabulo? Quo amore vt nihil est excellentius, nihil diuinius, ita nullus ex Eucharistiâ fructus manare potest ipsâ maior, quæ amoris in- exhaustus fons est, & perennis scaturigo; imò tota aliud nihil est, quàm amor.

CAPVT DECIMVM.

De Exercitiis spiritualibus à S. Ignatio acceptis, & ingenti eorum fructu.

IN rerum naturâ non pauca sunt quæ vim ac virtutem admirandam habent; sed latentem & occultam, ipsosque aded oculos fallentem. Quis tantum ignis inesse credat piperi aut zingiberi, si exteriori specie vim ac naturam eius metiatur? quis ex minutâ glande vastis diffunden- dam

dam ramis arborem, truncumque in immanes trabes suffecturum sibi promittat? Magnes ferrum occultâ vi rapit ad sese; nitratus puluis, fulminis in morem momento accensus, intorquet globos ferreos mœnia & vrbes solo æquaturos. Ita frequenter natura vim suam dissimulat, lacessita virtutem ingentem exerit. Talis virtus, tametsi primâ fronte non appareat, inest & Exercitiis spiritualibus, quæ S. Ignatius à Deo edoctus, iuuante ac dirigente Deiparâ, ex oraculis historiarumque sacris, & sanctorum Patrum doctrinâ, conscripsit. Quæ in eiusmodi ordinem digessit, quo nihil ad animos permouendos penitusque flectendos aptius, nihil efficacius videtur excogitari posse. Fuit is libellus primum Societatis Opus quod lucem adspexit, felix auspiciis tantorum Operum ab illâ deinceps magno Ecclesiæ bono euulgatorum. Nimirum debebatur illa gloria eius Auctori, vt, quemadmodum sanctitatis & virtutis, ita etiam magisterij cælestis, & scriptorum famâ ac laude inter Socios Dux esset & Princeps: tantò maior omnibus, quantò maximis apparere conatus est minor. Magna quidem est vis, magna laus doctrinæ, quam Suarez, Vasquez, Salmeron, aliique tam vastâ tot Operum mole numquam satis potuerunt complecti. Ingens Fabri, Canisij, Augerij feruor in reducendis ad Ecclesiam errantibus; efficax ardor in reuocandis ad mentem sceleratis hominibus; felix solertia in moribus Christiano dignis efformandis: sed, si suus veritati locus sit, hæc omnia libello illo suo complexus est Ignatius: ex quo, tamquam vberissimo quodam fonte, riuuli isti fluxere. Vastissima sint licet flumina, fonti tamen originem suam debent, & perennes aquas; quantumuis ille cum annibus suis comparatus, paruus videatur. Ignatij libellus mole quidem perexiguus, dictione planus & facilis est: quem si non gustes, si in tuum succum non veritas, neque artis, neque ingenij, neque doctrinæ singularis, fortassis etiam contemptu magis quàm laude videbitur dignus; sed interiore gustatu perceptus, acer est, potens est, virtutisque tantæ, vt nullum animorum languorem non erigat, nullam duritiem non frangat. Laboraret hæc Societatis fides, si sola tantum huic libello tribueret: quæ ne suspecta cuiquam sit, aliorum testimoniis hanc placet adstruere, quos nec affectus egit transuersos, nec nisi quod experti sunt asseuerant. Ludouicus Strada, è D. Bernardi Familiâ vit in primis celebr, cum libelli huius diuinam vim sensu ipse suo percepisset, in eius laudem erumpens, *Tirocinium est*, inquit, *toti humano generi institutum*. Cuius quidem testimonij hæc esse videtur sententia, quemadmodum Religiosi Ordines sua habent gymnasia, in quibus Tirones ad vitæ susceptæ formam exercentur, & finguntur; ita non vnus tantum familie alumnos, sed vniuersum hominum genus, & in suo quemque vitæ instituto, ad exactam Christianæ legis disciplinam Exeritationibus à S. Ignatio inuentis aptissimè erudiri posse. Bartholomæus Torres, Canariensis Præsul, spiritu quem ex hoc libello hauserat plenus, *Vitam*, inquit, *quanti est ille thesaurus, tanti aestimare possemus! Deum testor, triginta annis quibus versor in studiis sapientiæ, & permultis annis quibus Theologiam doceo, numquam ad meam utilitatem didicisse tantum, quantum me paucis diebus docuerunt Exercitia. Illa ad docendum referebam, hæc ad agendum.*

*Vis &
energia
Exercitiorum
S. P.
Ignatij.*

*Illustrium
virorum
de Exer-
ciis indi-
cia.*

*dum: que inter immane quantum est interuallum. Vidi homines doctos qui Exercitiorum res, cum tam clara Catholicaque sint, ex Euangelio sanctisque Doctoribus deprompte, intelligere non possent; quas tamen qui ad usum referunt, nullo negotio intelligunt. Per multis ego & Religiosis & secularibus persuasi ut ea susciperent: nec quemquam noui, qui non magnum inde fructum retulerit, palamque predicauerit, se nihil omnino è rebus mortalibus uoluisse is antelatum. Potestne vel luculentius ad laudem, vel certius ad fidem Exercitiorum præstantia commendari? Nimirum mandere oportet aromata, ut eorum calorem vigoremque persentiscas. Electrum paleas trahit, sed iners est & ignauo simile, nisi prius confricetur. Ita rerum naturalium, ita libelli huius occultam arcanamque vim, usus ipse laceffendo ac velut irritando prodit. Quid verò Ludouicus Granatensis, præclarum illud Ordinis Prædicatorum lumen, cuius conciones & scripta omnia eximiam quamdam pietatem spirant, legentibusque affiant, quam exaggeratâ laude libellum hunc ornat? *Tantum doctrine spiritualis, inquit, à documentis & Exercitiis illis hausi, ut uita tota non sufficiat scribendo illa, que in illis Deus mihi aperuit.* Mancius S. Theologiæ Doctor, ut eiusdem cum Ludouico Ordinis, ita sententiæ sensusque. *Pluris facio, inquit, Theologiam Patris Villanous (impendebat se ille tradendis Compluti Exercitiis) quam omnium simul Doctorum.* Ut verò plurimos silentio præteream è celeberrimis toto orbe sapientiæ virtutisque famâ hominibus, qui manibus pedibusque (ut dicitur) in eandem sententiam iuerunt, quorum vel nomina recensere longum esset; Carolum tamen Cardinalem Borromæum, ipsiusque Sedis Apostolicæ vel Oratores vel Præsides, nefas sit omittere. Quid igitur sanctus ille Mediolanensis Archiepiscopus de hoc libello censuit? Cùm Dux Mantuanus eius bibliothecam uiferet, mirificeque laudaret, conuersus ad illum Carolus; *Paruulum, inquit, in pulpito libellum habeo, è quo plus haurio, quam è reliquâ bibliotheca, quia nempe purius & plenius, tamquam ex ipso fonte.* Quid verò ipsum Ecclesiæ caput, cuius testimonia ueluti celestia quædam sunt oracula? an hunc libellum nosse potuit, & non laudare? Paulus hoc nomine Tertius, cui certè Societatem IESV notam perspectamque esse oportuit, cùm visum ipsi fuerit & Spiritui sancto eam & approbare & humano generi commendare, hanc de Exercitiis S. Ignatii sententiam pronuntiat: *Plena sunt, inquit, Exercitia illa pietate & sanctitate, ad edificationem & spiritualem profectum valde utilia & salubria. Maximum uerò adiumentum attulerunt ad fructus uberes, quos Ignatius eiusque Societas in Ecclesiâ Dei ubique gentium producere non cessat.* Ita Pontifex Optimus Maximus latentem hunc thesaurum æstimauit sub ipsius originem Societatis. Sed usus uetustate ac tempore corroboratus, magis magisque occultam rerum indolem ac naturam solet aperire. Inuat igitur audire Nicolaum Zambeccarum, qui ea quæ à tot tamque incorruptis testibus acceperat, apud Gregorium XV. in Consistorio retulit. *Ignatius, inquit, non solum opportunis monitis atque adhortationibus ad meliorem frugem traducere conabatur omnes; sed etiam libello de fructuosâ orandi ratione, ex his que magisterio diuino didicerat, excolere nonnullos, atque ad studium uirtutis incitare cepit.* Atque hic est ille Exercitiorum spiri-*

Manriquez
de Exercit.

In bullâ
Pauli III.
datâ ann.
1548.

In processu
Canonizat.
S. Ignatii.

tualium libellus: qui Summorum Pontificum testimonio probatus commendatusque: quem tam consentiens laus bonorum, & incorrupta sincerè iudicantium vox, tamquam imago virtuti eius resonans, longè lateque celebravit: qui tam multos è vitiorum cœno extraxit, tot alumnis novis Religiosos Ordines amplificavit, tam multis Religiosorum Familiis disciplinæ veteris amorem curamque restituit: vt meritò à Summo Pontifice numeretur inter auxilia & robora quæ Deus Reipublicæ Christianæ hoc deploratissimo tempore submisit. Sed generositatem seminis nemo nouerit, nisi qui fructus ab illo productos aut gustauerit, aut propius saltem adspexerit. Audiimus virorum grauissimorum sententiam: quorum auctoritati quidem incorruptoque iudicio cordatissimus quisque haud grauatè cedit; nemo tamen satis vniquam capiet aut assequetur, quid sit causæ cur documentis istis quasi cælestibus & humanâ sapientiâ maioribus tantum tribuant; cur eam tam certam appellent viam rationemque efficacem animos à peccandi licentiâ ad amorem virtutis traducendi; cur iter quod ab Exercitiis monstratur, breue censeant & expeditum ad absolutam consummatamque virtutem; cur artem vocent quæ dissolutos homines subitò vertat in sanctos: hæc, inquam, nemo vniquam capiet, nisi certis documentis ac reipsâ quodammodo id illi constet.

*Fruſtus
admirandi
Exerciti-
orum.
Hilt. Societ.
p. 1. l. 2. n. 71.*

Rem igitur ipsam clarissimaque experimenta in medium adducamus. Sacerdotem scenicum, populi publicum offendiculum, cælestis hæc Exercitatio ita permutauit, vt, iniecto ceruicibus fune, in fugestum adscenderit, & à frequentissimâ multitudine veniam indignæ Sacerdote leuitatis petierit, tam ardentè, vt excussit illicò lacrymas populo, cui solitus fuerat risus & cachinnos mouere. Mefanæ adolescens nobilis, quem nec durissima in trirēibus inter mancipiorum fæces seruitus flectere potuerat; his præsidiiis adhibitis, indomitam ferociam subitò vertit in suauissimam animi mansuetudinem, intractabilem ingenij duritiem in commodissimos mores. Hæc ars odia grauissima, quæque non nisi partium exitiis videbantur extinguenda, tum publica, tum priuata, repentè composuit. Hæc magos, hæreticos, Iudæos, pertinacissimum hominum genus, blandâ vi inflexit, Christoque subiecit. Hæc auaros, iracundos, luxui ac libidini perditissimè deditos, in alios prorsus homines sui que dissimillimos repentè mutauit. Vnde verò nisi ex cælesti hoc fomite conceperunt ignem, quem toto orbe sparserunt primi illi Ignatij comites, & qui primis successerunt, tamquam Apostolis discipuli, & qui ab his propagati in hæc vsque tempora flammæ à maioribus haustas fouere constantissimè pergunt? Hoc experimento Tironum suorum indolem, animos, robur Societas potissimum explorat: haud secus quàm aquila pullorum suorum aciem ad solis radios tentat. Atque vt à Societate digrediar, hæc in primis cælesti industriâ diuinâque arte plurimum adiuti S. Carolus Borromæus & S. Teresia, vitam auspiciati sunt sanctiorem: iisdem præsidiiis institutum cursum feliciter tenuere: iisdem se ad vltimum vitæ terminum felicissimè compararunt. Nec minùs feliciter religiosissima illa Carmelitarum in Belgio seu fundatrix seu propagatrix Anna à S. Bar-

*In Vitâ
S. Ignatij,
auctore An-
dræ Lucæ,
l. 3. cap. 25.
& 26.*

tholo-

tholomæo illam vitæ morumque sanctimoniam, toti Belgio notam, hoc remedio vel fuit vel plurimum auxit.

Post hæc sanctitatis lumina in medium producta, nemo iam mirabitur, sapientissimum illum apud Sinas neophytum Paulum, cuius vnus humeris tota res Christiana tam diu illic incubuit, horum vsum Exercitiorum apud gentem illam cultissimam ac litteratissimam induxisse: nemo Gasparem Contarenum suâ libellum hunc manu descripsisse, eundemque ab heredibus eius sollicitè seruari, nec secus quàm ingentem thesaurum, vt reuera est, in pretio haberi: nemo Ioannem Cochlaeum, hæreticorum in Germaniâ malleum, iis excultum, quotquot potuit ad eandem felicitatem inuitasse. Ipse verò Ignatius latentis in hoc libello virtutis optime conscius, non minus eius approbationem quàm multarum salutem animarum in votis habuit. Eius vsum M. Miong, cui plurimum debebat, vt gratus esset, impensè commendauit: virisque grauiissimis hanc meditando methodum tradidit. Quid, quòd Ludouicus Blosius Lætiensis Abbas, vir insigni vitæ sanctimoniâ illustris, vt sibi ita & suis eadem prodesse voluerit? Quid, quòd Abbates S. Bertini & Aquicinctinus his instructi, in tantum repente summarum virtutum simul & Societatis amorem exarserint, vt huic (quò pluribus ita prodesset) alter Audomari, alter Duaci, Collegium & templum à fundamentis extruxerint, & dotè non exiguâ locupletarint? Nullum inueniam exitum, si vel obiter his similia perstringam.

Sed quid tam sanctum est atque diuinum, quod vel impietas non damnet, vel temeritas non carpat? Incredibile dictu est quàm furiosè libellum illum inuaserint hæretici (magno sanè singularis præstantiæ ac fructus argumento) quibus se in Germaniâ Gretserus opposuit, in Gallia Richeomius. Sed mirandum est, à Catholicis quibusdam diuinum illud Opusculum aut in crimen aut in contemptum vocari potuisse. Enimvero excusari non potest leuitas ista culpantium quod ignorant. Minus ferenda est calumnia, quæ quod videt damnari non posse, fictis criminationibus velut turpi laruâ studet inuoluere. Sed hæc nequitia non ita obducta est, vt non statim ad primum veritatis radium euanescat, seque ipsa interimat. Sparserat hæc Conimbricæ in vulgus, iis qui se apud Patres Societatis exercerent, spectra nescio quæ & visa obiici. Calumniæ fidem adstruebat, quam detrahere debuerat, vt repentina ita ingens & crebra morum mutatio. Denique ad eò inualuit hæc fabula, vt Cardinalis Henricus fidei Quæsitore de re totâ cognoscendum censuerit. Hoc dum eius imperio dissimulanter facit Iacobus de Murcia Academiae Rector, Fratresque nostros de obiectis visis legitimè interrogat, vnus apertè fateatur se visa vidisse, & quidem feralia atque horrenda: Et quænam illa? inquit Rector, simulque Scribam admonet, vt quæ narrentur exciperet. Ille verò, Memetipsum, inquit, vidi, quem numquam antè satis perspexeram, monstrum sanè tetrum, quo turpius mihi que magis timendum numquam vidi. Hoc responsum ab ipsâ veritate factè petitum, calumniam potentiùs discussit, quàm fortasse potuisset studiosa defensio; & compendio quodam rudem Exercitiorum imaginem ac laudem amplectens, calumniam suo veluti telo confecit.

Super-

*Exercitiâ
frustrâ op-
pugnata.*

*Hist. Soc.
par. 1. 1. 5.*

Supereft nunc, vt quid fint, vnde ortum ducant, quâ ratione obeun-
da, quibus, & quando, & cur tradenda fint hæc Exercitia, paulò accu-
ratiùs explicemus. Quorum tale eft argumentum. Ante omnia, veluti
auspiciũ & fundamentum vitæ fanctioris, proponunt finem, in quem
homo eft conditus, attento & quieto animo considerandum: quâ ra-
tione affici oporteat rebus ceteris quæ hominis cauſâ ſunt procreatæ:
quid ordinem hunc pulcherrimum inuerterit. peccatum nempe, quod
vnum non minùs nobiliſſimas illas in cælo mentes, quàm genus huma-
num perdidit vniuerſum. In oppoſitam igitur virtutis viam tantò
enitendum eſt ardentius, quò magis ab extremo interitu abhorre-
re debet quicumque aliquâ ſui miſeratione tangitur. Virtutem hanc nullâ
re æquè ac CHRISTI præeuntis ad vitam Ducis exemplo acui; vt
pote quod attentius conſideratum vel ignauiam ipſam inflammare tan-
toperè poſſit, vt arduum illud iter non minùs iam affectet quàm priùs
fugiebat. Tandem animum difficultatum victorem, velut exſuperato
montis ardui iugo, in intimam cum Deo coniunctionem deducunt,
& caſtiſſimi amoris dulcedine penitus penituſque perfuſum, quadam
beatitudinis propinquæ ſuauitate, quam ex certâ eius ſpe prælibat, iu-
cundiffimè reſciant. Atque tres illas ab omnibus celebratas vias, quæ
ducunt ad ſummum virtutis apicem, libellus hic recludit. Purgandæ
menti inſiſtit per varios in ſe ipſum inquirendi modos: per altiùs repe-
titam peccatorum confeſſionem, perque conuenientes maximè aptaſ-
que commentationes id agit primùm, vt flagitorum turpitudine &
ſarcinâ liberetur animus, tum vt perturbationibus (quibus velut æſtu
ventoque iactata nauis in diuerſa rapitur) vacuus velut in tranquillo
diuinæ vocis ſufſuros audiat. Sic purgatum cæleſti luce contendit il-
luſtrare, tenebris diſcuſſis, quas auido iam virtutis frequenter offundit
error. Hic primùm ad diuinarum legum obſeruationem, inde ad
Euangelicam conſiliorum perfectionem, tum ad iniurias, ignominiam,
dolores, vulnera, mortem, ſi CHRISTI gloria & obſequium id exi-
gant, generoſè ſubeunda, mentem armat, & quaſi facibus quibusdam
ardentibus inflammat. Ex his vt conſequens eſt, perfectum tradit inti-
mæ cum Deo coniunctionis modum: nam vagatus per omnia gaudij,
paciſ & ſpei incitamenta, Deum vbique præſentem admirari docet ac
diligere. Addit denique tum ad detegendas hoſtis noſtri fraudes do-
cumenta vtiliſſima, tum ad inaniſ gloriæ (quam rectè in portu nau-
fragium dixere nonnulli) arcendum periculum. Nam quemadmodum
ex arduo in præceps deſpicienti ipſa nonnumquam altitudo tenebras
offundit, quibus iter oculoſque obcæcantibus procliuiſ eſt ruina: ita
non rarò virtutum ſuarum eminentiam circumſpicienti diuitiæ ipſæ
inopiam creant. Atque hæc aurei libelli quædam ſynopſis eſt, ſed mu-
tila: nam latentem in eo vim nec volumina ingentia ſatis explicent, ne-
que inexperito magis demonſtrent efficaciam arcanamque huius Opu-
ſculi virtutem, quàm oratio dulcedinem mellis ei qui id numquam
ſenſu guſtuque percepit.

Modus obeundi Exercitia. Vt autem cum ſperato fruſtu obeantur hæc Exercitia, requirunt in
primis ſeceſſum & ſolitudinem, vt animus à publico, ab amicis, adeo-
que

Argumen-
tum Exer-
citiarum:

deducunt
per viam
purgati-
nam, illu-
minati-
nam, vni-
uinam ad
Deum.

Modus
obeundi
Exercitia.

que domesticis remotus, curarumque immunis, &, quantum fieri potest, etiam immemor, in sese abeat, totusque sibi & Deo vacet. Solet enim suos in solitudinem Deus abducere, ut, silente rerum vulgique strepitu, exaudiri ab illis possit. Tum vero sancta iis iniicit desideria, lacrymas elicit absque teste copiosius; tunc animo se dulcius insinuat, ac denique toto numine illabatur. Hic homo sese habere incipit, qui cum se rebus gerendis tradidisset, sibi ipsi eripuerat; cum ceteris seruiret, sibi vni deerat, quam aliorum studiosus, tam negligens sui. Vox ergo Numinis non auditur in foro, non percipitur in publico; odit turbam, solitudinem amat.

Quoniam autem recti specie sæpè blanditur error; quicumque in hanc solitudinem se recipit, ductore opus habet, cui sensus omnes arcanosque animi motus aperiat; à quo, quid quove tempore agendum sit omittendumve, cognoscat. Ita dum Georgius Radziuilius Cardinalis Vilnæ Episcopus cum fratre Stanislao in villam Iulij III. secessit, ut his meditationibus animum exercerent; vtrumque iussu Gregorij XIII. direxit Achilles Gagliardus: eo successu, ut reduces in Poloniam fructum quem hauserant, per omne Regnum diffunderent: Cardinalis enim in hæreticorum conuersionem acriter incubuit, Stanislao in mores sibi subiectorum ad omnem honestatem conformandos. Ut autem illis Proceribus, ita cuilibet alteri, non sine directore hæc Exercitia traduntur. Quippe non solet diuina Sapientia homines nisi per homines erudire. Non me fugit, Ignatium, cum neque litteratus esset, neque ante ipsum extaret hæc spiritum exercendi methodus, diuinitus hanc artem edoctum fuisse, non sine Deiparæ benignâ ope: sed paucis ea felicitas obtingit, nec ferè nisi illis qui ad res ingentes & inuitatas diuino consilio destinantur.

Porro tradenda sunt omnibus quibus limatius est ingenium, aut saltem politioris disciplinæ capax; iis præsertim qui de ineundo vitæ genere deliberant, ut in his ab omni perturbatione liberi, de vitâ futurâ statuant, quod numquam statuisse poeniteat. Hoc verò quantum est? Ineunte adolescentiâ, inquit Tullius, cum inest maxima imbecillitas consilij, tum id sibi quisque genus ætatis degendæ constituit, quod maxime adamauit. Itaque antè implicatur certo aliquo genere cursuque viuendi, quàm potuit quid optimum sit iudicare. Nimirum sequitur hæc ætas passim ouium ritu, auferrique se finit quâ vocat aut inconsultus animi impetus, aut maiorum exemplum, aut multitudo deterioribus ferè consentiens; it denique quâ itur, non quâ eundum est. Ignatius verò cum perspiceret, quanti esset momenti certum aliquod vitæ genus maturo sibi consilio designare, ne infeliciter de eo deliberaretur, quod semel tantum statuendum est, & in quo summa maximi omnium discriminis vertitur; cumque videret ex vulgi iudicio vitam plerosque instituire, hoc est (ut verbo dicam) à recto cursu aberrare, cum posteriores quasi per caliginem vestigia premunt priorum, & de re omnium maximâ casu non ratione decernunt; ideò sollertem felicemque adhibuit curam, ut quisque horum ope Exercitiorum sic de vitæ summâ constitueret, ut Deum velle, sibi que potissimum expedire censeret.

Ccc

Quæ

*Quibus
Exercitia
tradenda:
potissimum
deliberan-
tibus de vi-
ta statu
eligendo.*

Quæ quidem deliberatio tam est necessaria, vt sine eâ felix vitæ cursus teneri ægrè admodum possit. Quam enim imaginem exprimet, qui paratos colores illinit priùs tabulæ, quàm quid velit pingere secum ipse statuerit? Quis prædam figet, qui sagittam mittens in auras ignorat quò arcum dirigat? Quem ventum optet nauita, aut quò cursum flectat aut vela vertat, qui nesciat quem in portum tendat? Qui verò post maturam deliberationem statuit quem se esse velit, is in vitæ perenni quodam feliciq̃ cursu constare sibi potest, & nullo in officio claudicare. Quæ deliberatio ne temerè suscipiatur, ante omnia expurgandus est noxis animus, ac dein exuendus omni inclinatione, quæ in hanc potius quàm in illam propendat rerum creaturarum, ne vlla animi perturbatio aut rectæ rationi obstrepat, aut voci diuinæ. Ac tum demum de vitæ genere deliberandum, cum sine erroris periculo decerni potest, simulq̃ prospici possunt & procurari idonea virtutum auxilia, ad vitam deliberatæ stadium inoffenso pede decurrendum.

*Alij fines
cur Exer-
citia ob-
eunda.*

Ann. 1601.

Neque verò hæc Exercitia ad eligendum vitæ genus tantum sunt adhibenda: nam mirè etiam valent ad conformandos mores, appetitionesque sedandas, ad retinendam in præclaris animi nostri decretis institutisque constantiam, ad quamcumque demum vitæ semel susceptæ disciplinam Christianè colendam. Testes sunt infiniti toto orbe, qui ea non minori suâ voluptate quàm fructu sunt experti. Sed vnus sit instar omnium Augustinus Caruajalius, Augustiniani Ordinis Theologus. Is cum Indiam Occidentis peragrasset, & in Hispaniâ variis muneribus cum laude perfunctus esset, Italiæ quoque Cœnobia sui Ordinis iussu Summi Pontificis visitasset, Bononiam tandem ab eodem Pontifice Visitator Apostolicus missus ad D. Iacobi Cœnobiū in veterem disciplinam restituendum, non aliis id præsidii facere aggressus est, quàm piis his Societatis commentationibus: quibus ipse cum per mensem se exercuisset, restatus est candidè, se, quādiu in Religione vixisset, rationem aliquam, quā rectissimè incederet, semper optasse, eamque nunc demum, cum in hæc S. Ignatii Exercitia incidisset, inuenisse. Quæ quidem ille auidissimè hausta, atque in intimum demissa pectus, tanti fecit, vt in iis verè diuinum aliquid inesse apertè diceret: eaque deinceps in alios eò libentiùs deriuauit, quò ipse aut diutiùs quæsiuit, aut feruè inuenit.

*Quando
Exercitia
adhiben-
da.*

Sed quando hæc potissimùm animi tam certa auxilia sunt adhibenda? Societas quidem singulis annis suorum animos hac cælesti ope restaurat. quam Societatis consuetudinem alij non pauci ex omni ordine tam sacro quàm politico æmulantur. Tum verò etiam adhibentur vtilissimè, cum parandus est animus ad arduum aliquod & publicum munus. Sic opportunas ab his vires sæpè petierunt Episcopi, onus illud Angelicis humeris formidandum subituri: quas cum magno suo suorumque bono corroborari sensissent, ex iis non pauci nullos deinceps statuerunt Sacris initiare, nisi cælesti hoc præsidio ad dignissimum illud Christianæ Religionis munus antè comparatos. Tunc etiam opportunè suscipiuntur hæc Exercitationes, cum animus obruitur negotiis, sibi que subductus in rebus alienis totus est, vt sibi se non nihil reddat, agatque etiam

etiam negotium suum omnium grauiſſimum & maximum. Rurſus tunc opportuna ſunt, cum languet aut æger eſt, vt hinc medicinam petat; cum difficiliſ obſcuruſque nodus ſoluendus, vt caeleſtem hinc lucem hauriat; cum oppugnatur, vixque apparet effugium periculi, vt opem hinc atque præſidium accerſat: denique cum malum quodlibet infeſtum experitur, in hiſ tam præſens ſiue ſolatiuſ ſiue remedium, vt vel experimento ſuo fateri cogatur, hæc S. Ignatij Exercitia (quod multorum ſermone percrebuit) opus eſſe humano maius, & nobiliſſimum æternæ mentis inuentum. Nunc quibus in proximum Societatis charitas præcipuè elucet, erga pauperes afflictoſque ſtudia paucis delibemus.

CAPVT VNDECIMVM.

De Societatis erga pauperes morbis, peſte, vinculis afflictoſ charitate.

Carò conſtat mortalibus ſcire an amentur: niſi infelices ſint, id ſci-
re vix poſſunt. vſque ad eò nulla ſinceri amotis exploratrix certior
eſt, quam calamitas. Amat Societas proximum ſuum; idque & in
gymnaſiſ & in pulpitiſ illum erudiendo ad ſalutem, ſatis docet: ſed
nuſquam maniſteſtiuſ quam in publiciſ valetudinariſ, pauperum tu-
guriſ, & reorum cuſtodiſ; vbi miſeriſ præſto eſt, vt eorum calamita-
tem ſoletur ac leuet. Et quidni præſto ſit, cum I E S V M ſequatur Du-
cem, qui ſuum erga homineſ amorem ſubleuandiſ afflictoſorum ærum-
niſ præcipuè commendauit; quemque in captiuſ vincuſtum, in ægriſ
languentem, in moeſtiſ dolentem ſolari ſe & leuare non ignorat? Hoc
eſt cur egenorum caſaſ, carcerum pædorem, noſocomioſum graueolen-
tiam in deliciſ habeat. hoc eſt cur nec vlcerum fanieſ, nec contagioniſ
viriſ, nec reorum ſquallor, nauſeam illi aut horrorem moueant. An
auariſ adamantem aut pyropum aut monile in cloacâ aut ſimeto inuen-
tuſ ob adhaereſcenteſ ſordeſ non negligeret, Societas animam ſangu-
niſ diuini pretium, in dè I E S V M ſuum quem in hac agnoſcit, quia
pædore & ſquallore obſituſ, auerſabitur? I E S V M ſuum aut in calami-
tate aut in periculo deſtituet? Hoc facere ſi poſſet, & morbiſ ipſiſ in-
clementior, & vinculoſum ferro durior, nec Societas I E S V eſſet. Quare
merito ab hoc velut tirocinio nouam militiam auſpicatuſ eſt Ignatiuſ.
Speluncam infedit propter Manreſa portat. Hinc quotidie in urbem
egreſſuſ, ſtipem oſtiatiſ mendiciſſimè corrogabat, quam deinde in pau-
peres diuideret. Tum conuocatoſ ſpe factâ cibarioſum que mendica-
uerat, primis Religioniſ elementis imbuere. interea illoroſum ineptiaſ
& æquo & benigno ferre animo, amoriſque erga illoſ ſuo diligentiffimè
ſeruire. hinc ad ægroſ in S. Luciaſ valetudinario ſe conferre, illoſ ſola-
ti, illoſ commodiſ vacare, lectoſ ſternere, dum commouendi, molliſ-
ſimè tractare: corpora plagis & vulneribuſ deformata arctè comple-
cti, vtque & ſe vinceret, amoriſque quo æſtuabat ingentem vim non
diſſimularet, ipſa vulnera, quamuiſ ſæda & putria, & oſculari, & lam-
bere,

*Amor So-
cietatiſ er-
ga proxia-
mum.*

*S. Ignatij
erga pau-
peres & in-
firmoſ ſua-
dium.
And. Luc.
l. i. c. 8.*